

Ångermanälvens & Vapstälvens Vattenråd

Foto: Jörgen Sikström

Till kommunerna inom Ångermanälvens och Vapstälvens Vattenråd

Sammanfattning

Intresset för vattenfrågor ökar i samhället. Vattenmyndigheterna leder myndigheters och kommuners arbete för att Sverige ska uppfylla vattendirektivets mål att hav, sjöar och vattendrag ska ha god ekologisk status. Flera av Sveriges miljömål handlar också om vatten. Ångermanälvens och Vapstälvens vattenråd anser att en eller flera gemensamma tjänster som fokuserar på vatten- och fiskefrågor, skulle stärka kommunernas ambitioner att nå miljömål och uppsatta mål i vattendirektivet samt vara drivande i utveckling av fisketurismen.

Bakgrund

År 2000 fick Sverige genom EU:s vattendirektiv en ny lagstiftning som syftar till att EU-länderna ska vidta åtgärder för att uppnå God ekologisk och kemisk status i yt- och grundvatten. Vattenmyndigheterna har beslutat om miljö kvalitetsnormer för alla vattenförekomster i landet. Miljö kvalitetsnormer uttrycker den kvalitet en vattenförekomst ska ha vid en viss tidpunkt. För de vatten som inte uppnår God ekologisk status i dagsläget har Vattenmyndigheterna tagit fram åtgärdsprogram.

De svenska miljömål som gäller vatten är framförallt Levande sjöar och vattendrag, Hav i balans, Levande kust och skärgård, Ett rikt växt- och djurliv, Bara naturlig försurning, Giftfri miljö, Ingen övergödning och Myllrande våtmarker.

Ångermanälvens och Vapstälvens vattenråd

Vattenråd är regionala eller lokala samverkansorgan för vattenfrågor. Här kan berörda aktörer mötas och gemensamt diskutera problem och idéer inom sitt område.

Ångermanälven och Vapstälvens vattenråd är ett samverkansforum för vattenfrågor i de båda älvarnas avrinningsområden. Bland medlemmarna i vattenrådet finns både exploitörer och bevarandebeståndshavare. Kommunerna Vilhelmina, Dorotea, Åsele, Strömsund och Sollefteå är medlemmar i vattenrådet liksom representanter för vattenkraft, skogsbruk, jordbruk, rennärning, fiskevattenägare, Sportfiskarna, Älvräddarna och Naturskyddsföreningen.

Ångermanälvens och Vapstälvens avrinningsområde

Ångermanälvens och Vapstälvens avrinningsområde är starkt påverkat av mänskliga aktiviteter som t ex:

- Vattenkraftsutbyggnad – dammar, överledningar, kanaler, erosion, etc.
- Flottnings - sänkning av sjöar, kanalisering och rätning av vattendrag, borttagande av sten etc. för att underlätta flottnings har bland annat lett till bortspolning av lekbottenar.
- Skogsbruk – vandringshinder såsom vägtrummor, körskador som kan leda till erosion av finmaterial och igenslamning av lekbottenar, utläckage av näringsämnen och tidigare markbundet kvicksilver.
- Införsel av nya arter som t ex bäckröding och kanadaröding.
- Påverkan på vattenkemi genom t ex förorenad mark, övergödning, försurning mm mm.

Friskvård, fiske och friluftsliv

Naturnära aktiviteter som skogspromenader, fiske och friluftsliv är rena hälsan för människor. Efter bara 4-5 minuter i naturen går puls och blodtryck ner och mängden stresshormoner i blodet minskar. Den stressåterhämtning vi upplever i naturen beror på två faktorer som förstärker varandra. Det är dels den psykologiska distansen till krav och rutiner i vardagslivet och dels att naturen fångar vårt intresse. På så sätt försvinner tankar på krav och annat som ligger till grund för stress. Det är nödvändigt att vara utomhus för att hjärnan ska kunna stimuleras av den ström av ljud, ljus, former och färger, som naturen bjuder på. Vi behöver stimuli för vår hörsel, vår syn och vår hud. Den finns ute i form av fåglars sång och vindens sus, solreflexer och skugga, fukt och färgupplevelser bland blommor och insekter. Våra hjärncellers tillväxt är beroende av de särskilda stimuli som naturen ger.

Svenskarnas förväntade livslängd ökar visserligen, men samtidigt lever vi i genomsnitt allt färre år som friska. De sjukdomar som ökar är dels de stressrelaterade (depressioner, trötthet, panik och värk) som står för en mycket stor del av dagens långtidssjukskrivningar, dels de som beror på stillasittande (värk, hjärt-kärlsjukdomar, fetma och diabetes).

Turism

Förutom att ge sina invånare och framtida generationer möjligheten att fiska i friska vattenmiljöer, kan kommunerna stärka sina varumärken genom satsningar på vattenmiljöerna.

När det gäller fisketurism är syftet med detta resande just fritidsfiske. Allmänhetens intresse för fritidsfiske, tillsammans med klokt förvaltade och livskraftiga fiskbestånd, är grundläggande förutsättningar för fisketurismen. Sportfisket och fisketurismen som inkomstkälla skall inte underskattas. Fisket med nära koppling till naturen gör denna aktivitet allt mer värdefull. Det är självklart riktigt att ta betalt för fisket. Då påvisar man vattnets värde. Bra information om fiskevattnet skall finnas, marknadsföringen måste fungera och lokal fiskeexpertis skall finnas. Olika typer av service skall kunna erbjudas utifrån olika gruppers behov och önskemål.

Ett progressivt fiskevårdsarbete både vad gäller åtgärder i vatten för att återställa av människan påverkade miljöer samt att påverka fiskerättsägarna att sätta hållbara fiskeregler, kommer medföra ett bättre fiske i bygden som i förlängningen ökar möjligheten till ett rikt friluftsliv för både ortsbor och turister.

Finansiering

Flera kommuner skulle kunna dela på en tjänst som arbetar med vattenvård och fiskevård. I tjänsten skulle ingå ett nära samarbete med fiskevårdsområdesföreningar, fiskeklubbar och turistföretagare. Den stora majoriteten av kommunerna finansierar sitt arbete med vatten och fiskevård genom egna medel och med hjälp av statsbidrag, t ex LOVA, LONA, fiskevårdsmedel från Fiskeriverket/HaV eller medel för biologisk återställning från Naturvårdsverket/HaV. Några kommuner anger även att de använder sig av EU-medel, t ex Leader, Life+ eller EU:s fiskefond. Andra finansieringskällor som finns är bygdemedel och vattenavgiftsmedel.

Vattenrådets förslag

Vattenrådet uppmanar kommunerna som ingår i Ångermanälven och Vapstälvens vattenråd att utreda möjligheten att dela på en eller flera tjänster med uppdrag att verka för vattenvård och fiskevård inom området. Det är Vattenrådets uppfattning att sådana tjänster till stor del kan finansieras genom bidrag.

För Ångermanälven och Vapstälvens Vattenråd

Jörgen Sikström
Ordförande

Statistik

Under 2013 fritidsfiskade 1,6 miljoner personer i åldern 16 – 80 år varav 1,2 miljoner män och 0,4 miljoner kvinnor.

Det sammanlagda antalet fiskedagar var 13,3 miljoner dagar varav 9,2 miljoner fiskedagar i sjöar och vattendrag och 4 miljoner fiskedagar utmed kusterna och i havet.

Den sammanlagda behållna fångsten uppskattas till 16 000 ton varav 9 000 ton fångats i sjöar och vattendrag respektive 7 000 ton utmed kusterna och i havet.

De fångstmässigt viktigaste arterna för fiske i sötvattensområdet var abborre, gädda, öring, sötvattenskräftor och gös. De fångstmässigt viktigaste arterna för fiske i havet var abborre, gädda, makrill, öring och sill/strömming.

Fritidsfiskets sammantagna utgifter under år 2013 var 5,8 miljarder kr.

Med fritidsfiske avses i denna statistik allt fiske som inte sker med stöd av fiskelicens eller personlig fiskelicens dvs licensierat yrkesfiske.

Redovisningen utgår från en nationell enkätundersökning med ett slumpvis urval personer med sammantaget 10 000 enkätutskick. Undersökningen har genomförts av Statistiska centralbyrån, SCB, på Havs- och vattenmyndigheten uppdrag.

Havs- och vattenmyndigheten är statistikansvarig myndighet inom fiskets område.

<http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/landsbygdsutveckling/branscherochforetagande/fritidsfiskeochfisketurism/fisketurism.4.e01569712f24e2ca0980009416.html>